

แนวความคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของสัญญาว่าจ้างงานก่อสร้าง

เนื่องจากการจ้างเหมางานก่อสร้างเป็นการจ้างทำของ เพราะฉะนั้น การให้ความหมายของสัญญาว่าจ้างงานก่อสร้าง จะต้องดูความหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเบื้องต้นก่อน โดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ให้ความหมายของสัญญาจ้างทำของไว้ในมาตรา 587 ว่า “อันว่าจ้างทำของนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้รับจ้าง ตกลงรับจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ทำนั้น”

ถ้านำมาเทียบเคียงกันก็สามารถให้ความหมายของสัญญาว่าจ้างงานก่อสร้าง หมายถึง สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้รับจ้าง ตกลงรับจะทำการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างอย่างใดอย่างหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งงานก่อสร้างที่ทำนั้น

การให้ความหมายดังกล่าวจึงเป็นการให้ความหมายอย่างตรงไปตรงมา แต่ในความหมายโดยทั่วไปของผู้อยู่ในวงการก่อสร้าง จะถือว่าสัญญาว่าจ้างงานก่อสร้างเป็นข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างเจ้าของโครงการ (ผู้ว่าจ้าง) ฝ่ายหนึ่งกับผู้รับเหมาก่อสร้าง (ผู้รับจ้าง) อีกฝ่ายหนึ่ง ผู้รับเหมาก่อสร้างสัญญาที่จะดำเนินการก่อสร้างโครงการหนึ่งให้สัมฤทธิ์ผลครบถ้วนตามแบบแปลนรายการก่อสร้าง และเอกสารประกอบอันเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา โดยจัดหาววัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน ผู้คุมงาน ช่างฝีมือ เครื่องมือ เครื่องจักร เครื่องทุ่นแรง สัมภาระและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินงานตามสัญญาให้แล้วเสร็จ ถูกต้องครบถ้วนเพื่อใช้งานภายในเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา ส่วนเจ้าของโครงการสัญญาที่จะจัดเตรียมสถานที่ก่อสร้าง และจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ผู้รับเหมาก่อสร้างตามราคาที่ได้ตกลงกัน

ประเภทของสัญญาว่าจ้างงานก่อสร้าง

ในวงการก่อสร้างได้มีผู้คิดค้นลักษณะของสัญญาว่าจ้างงานก่อสร้างขึ้นมามากมายหลายแบบ แต่ละแบบก็มีวัตถุประสงค์ในการนำมาใช้ต่างกัน โดยพื้นฐานสามารถแบ่งได้เป็นสองประเภทดังต่อไปนี้

1. สัญญาแบบตายตัว (Fixed Price Contract) โครงการก่อสร้างที่ใช้การจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคาโดยส่วนมากจะใช้สัญญาประเภทนี้ เจ้าของโครงการจะจ่ายเงินค่าจ้างเป็นจำนวนคงที่ตายตัวให้แก่ผู้รับเหมาก่อสร้างตามที่ระบุในสัญญา เพราะฉะนั้น ผู้รับเหมาก่อสร้างจึงมีอัตราความเสี่ยงสูงในการทำงาน ดังนั้น ผู้รับเหมาก่อสร้างอาจจะต้องเพิ่มราคาก่อสร้างเมื่อเอาไว้ หรือพยายามควบคุมต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ทั้งนี้ เจ้าของโครงการจะต้องจัดเตรียมแบบแปลนรายการก่อสร้าง เอกสารสัญญาประกอบให้เสร็จสมบูรณ์เสียก่อนกำหนดการเสนอราคา สัญญาประเภทนี้ ยังแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ

ก. สัญญาแบบเหมารวม (Lump Sum Contract) เป็นสัญญาที่ผู้รับเหมาก่อสร้างตกลงจะทำงานก่อสร้างโดยจะได้รับเงินค่าก่อสร้างรวมราคาเดียวจากเจ้าของโครงการ เจ้าของโครงการจึงรู้ว่า ควรจะใช้จ่ายเงินจำนวนเท่าใดเป็นการแน่นอน หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงในงานก่อสร้างหรือเกิดเหตุสุดวิสัย สัญญาแบบนี้ นิยมใช้ในโครงการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ

ข. สัญญาแบบราคาต่อหน่วย (Unit Price Contract) เป็นสัญญาที่ถือเอาราคาต่อหน่วยที่ลงไว้ในบัญชีแสดงปริมาณงานเป็นสำคัญ ค่างานก่อสร้างขึ้นอยู่กับปริมาณงานที่ทำจริง เพราะฉะนั้นค่าก่อสร้างจึงมีความไม่แน่นอน การใช้สัญญาประเภทนี้ จึงอาจกำหนดวิธีการปรับราคาต่อหน่วยในกรณีที่ทำจริงเกินหรือขาดจากปริมาณงานที่กำหนดอยู่ในบัญชีแสดงปริมาณงานเพื่อเป็นผลให้มีการเปลี่ยนแปลงวงเงินค่าก่อสร้างของโครงการน้อยลง สัญญาแบบนี้ จึงเหมาะกับงานประเภทที่ไม่สามารถหาปริมาณงานเบื้องต้นให้ถูกต้องได้ 100% หรืองานใต้ดิน เช่น งานสร้างทางหลวง งานฐานราก งานวางท่อ งานอุโมงค์ เป็นต้น

2. สัญญาแบบต้นทุนบวกค่าดำเนินการ (Cost Plus Fee Contract) การว่าจ้างโดยใช้สัญญาประเภทนี้ ฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้รับเหมาก่อสร้างจะเจรจาตกลง (Negotiation) เกี่ยวกับราคาและวิธีการที่จะเบิกเงินค่างานรวมทั้งเงื่อนไขข้อตกลงอื่น ๆ เป็นต้นว่า ขอบเขตของงานและระยะเวลาทำงาน จึงเหมาะกับโครงการก่อสร้างที่เจ้าของโครงการต้องการที่จะให้เริ่มลงมือก่อสร้างในขณะที่แบบแปลนรายการก่อสร้างและเอกสารสัญญายังไม่เสร็จสมบูรณ์ สัญญาแบบนี้ ผู้รับเหมาก่อสร้างจะเบิกเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงในการก่อสร้างตามสัญญารวมกับค่าดำเนินการ (Fee) เจ้าของโครงการจึงเป็นฝ่ายยอมรับความเสี่ยงทางการเงิน เพราะไม่สามารถทราบถึงต้นทุนค่าใช้จ่าย (Cost) ของโครงการจนกว่างานจะแล้วเสร็จ ค่าดำเนินการที่เจ้าของโครงการต้องจ่ายให้ผู้รับเหมาจะเป็นจำนวนต่าง ๆ ตามที่ตกลงกัน เช่น ค่าดำเนินการตายตัว (Fixed Fee), เป็นเปอร์เซ็นต์ของราคาต้นทุน (Percentage of Cost) ค่าดำเนินการตายตัวร่วมกับโบนัส (Fixed Fee with Bonus) เป็นต้น

Clough (1986) ได้อธิบายว่า แม้จะมีรูปแบบแตกต่างกันหลายประเภทของสัญญาว่าจ้างก่อสร้าง แต่สามารถจัดแบ่งเป็นสองประเภทใหญ่ ๆ ขึ้นอยู่กับวิธีการคัดเลือกผู้รับเหมาก่อสร้าง คือ สัญญาว่าจ้างที่คัดเลือกผู้รับเหมาโดยการประกวดราคา (Competitive-bid Contracts) ซึ่งอาจจะเป็นสัญญาแบบเหมารวมหรือแบบราคาต่อหน่วย และประเภทที่สองเป็นสัญญาว่าจ้างที่เจ้าของโครงการเจรจาตกลงกับผู้รับเหมาก่อสร้างโดยตรง (Negotiated Contracts) ซึ่งอาจจะตกลงใช้สัญญาแบบเหมารวม แบบราคาต่อหน่วยหรือแบบต้นทุนบวกค่าดำเนินการ

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การใช้สัญญาว่าจ้างก่อสร้างโดยวิธีประกวดราคาภายในประเทศนั้น สำหรับงานก่อสร้างภาครัฐบาลในปัจจุบัน จะใช้แบบสัญญาจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ซึ่งประกอบด้วยข้อกำหนดทั้งสิ้น 24 ข้อดังนี้

1. ข้อตกลงว่าจ้าง
2. เอกสารอันเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา
3. หลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา
4. ค่าจ้างและการจ่ายเงิน
5. เงินค่าจ้างล่วงหน้า
6. การหักเงินประกันผลงาน
7. กำหนดเวลาแล้วเสร็จและสิทธิของผู้ว่าจ้างในการบอกเลิกสัญญา
8. ความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของงานจ้าง
9. การจ้างช่วง
10. การควบคุมงานของผู้รับจ้าง
11. ความรับผิดชอบของผู้รับจ้าง
12. การจ่ายเงินแก่ลูกจ้าง
13. การตรวจงานจ้าง
14. แบบรูป และรายการละเอียดตลาดเคลื่อน
15. การควบคุมงานโดยผู้ว่าจ้าง
16. งานพิเศษและการแก้ไขงาน
17. ค่าปรับ
18. สิทธิของผู้ว่าจ้างภายหลังบอกเลิกสัญญา

19. การกำหนดค่าเสียหาย
20. การทำบริเวณก่อสร้างให้เรียบร้อย
21. กรณีพิพาทและอนุญาโตตุลาการ
22. การขยายเวลาการปฏิบัติงานตามสัญญา
23. การใช้เรือไทย
24. มาตรฐานฝีมือช่าง

นอกจากนี้ สมาคมสถาปนิกสยาม โดยยอดเยี่ยม เทพรานนท์ (2534) ได้รวบรวมสัญญาเกี่ยวกับงานก่อสร้าง ซึ่งมีเงื่อนไขของสัญญาว่าจ้างก่อสร้างอาคาร ประกอบด้วยข้อกำหนดดังต่อไปนี้

1. คำจำกัดความ
2. ค่าตอบแทน
3. หน้าที่ของผู้ว่าจ้าง
4. หน้าที่ของสถาปนิก วิศวกรโครงสร้างและวิศวกรระบบ
5. หน้าที่ของผู้บริหารการก่อสร้าง
6. หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้รับจ้าง
7. หลักการและเงื่อนไขการชำระค่าตอบแทน
8. วิธีการจ่ายชำระงวดเงิน
9. ปัญหาและวิธีการดำเนินการทางเทคนิค
10. คุณภาพของวัสดุ เครื่องจักร เครื่องมือ การติดตั้งและการทดสอบ
11. ผู้รับจ้างช่วง
12. กฎหมายและการติดต่อราชการ
13. ความรับผิดชอบต่อความเสียหายแก่สาธารณชนสมบัติ อาคารข้างเคียง และการป้องกันภัย
14. ระบบสาธารณูปโภค และความสะอาดเรียบร้อยในขณะก่อสร้าง
15. งานลด หรือเพิ่มเติม การเปลี่ยนแปลงวัสดุและการตัดงานบางส่วน
16. การต่ออายุสัญญา การปรับ การเลิกสัญญา และการเรียกค่าเสียหาย
17. การค้ำประกันและการประกันผลงาน
18. การฟ้องร้อง

* สมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยก็ได้นำเอาเงื่อนไขของสัญญาสำหรับงานก่อสร้างทางวิศวกรรมโยธาของ FIDIC (1987) มาใช้ในการร่างสัญญาก่อสร้างมาตรฐานฉบับภาษาไทย รายละเอียดของเงื่อนไขของสัญญา FIDIC จะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

เงื่อนไขของสัญญา FIDIC

เงื่อนไขของสัญญาสำหรับงานก่อสร้างทางวิศวกรรมโยธาของ FIDIC (1987) เป็นเอกสารซึ่งจัดทำขึ้นเป็นมาตรฐานโดย สหพันธ์วิศวกรที่ปรึกษาสากล (Federation Internationale des Ingenieurs Conseils) และเสนอแนะให้ใช้ได้อย่างกว้างขวางสำหรับงานก่อสร้างที่เป็นการประกวดราคานานาชาติ รวมถึงงานก่อสร้างภายในประเทศก็สามารถนำเงื่อนไขต่าง ๆ ในสัญญา FIDIC มาใช้ได้อย่างเหมาะสมเช่นกัน

เงื่อนไขของสัญญา FIDIC เป็นสัญญาที่นานาประเทศต่างก็ยอมรับว่า เป็นสัญญาที่ค่อนข้างจะเป็นธรรมต่อทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้รับเหมาก่อสร้าง ดังจะเห็นได้จากโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ระดับประเทศ โดยเฉพาะโครงการภายใต้เงินกู้ของธนาคารโลกต่างก็ใช้เงื่อนไขของสัญญา FIDIC เป็นมาตรฐาน

ในการที่จะทำการศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบเนื้อหาของสาระในสัญญาว่าจ้างงานก่อสร้างโครงการต่าง ๆ กับเนื้อหาของสาระในสัญญา FIDIC ดังกล่าวในบทที่ผ่านมา เป็นการสมควรที่จะอธิบายถึงลักษณะของสัญญา FIDIC ให้เข้าใจเป็นการสังเขปเสียก่อน

โครงสร้างของสัญญา FIDIC

เงื่อนไขของสัญญา FIDIC (1987) จัดทำขึ้นเป็นเอกสาร 2 ส่วน แยกต่างหากจากกัน ดังนี้

ก. ส่วนที่ 1 เงื่อนไขทั่วไป (PART I GENERAL CONDITIONS) ข้อกำหนดส่วนนี้จัดทำเป็นรูปแบบมาตรฐานที่สามารถนำมารวมเป็นส่วนหนึ่งของเอกสารสัญญาว่าจ้างที่จัดเตรียมไว้ใช้ในงานก่อสร้าง ภายในส่วนที่ 1 เงื่อนไขทั่วไป แบ่งข้อกำหนดออกเป็นเรื่องต่าง ๆ ทั้งหมด 25 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. คำนิยามและการตีความ (DEFINITIONS AND INTERPRETATION)
2. วิศวกรและตัวแทนวิศวกร (ENGINEER AND ENGINEER'S REPRESENTATIVE)
3. การโอนสิทธิและการจ้างเหมาช่าง (ASSIGNMENT AND SUBCONTRACTING)

4. เอกสารสัญญา (CONTRACT DOCUMENTS)
5. หน้าที่ความรับผิดชอบทั่วไป (GENERAL OBLIGATIONS)
6. แรงงาน (LABOUR)
7. วัสดุ เครื่องจักรอุปกรณ์และฝีมือ (MATERIALS, PLANT AND WORKMANSHIP)
8. การหยุดชั่วคราว (SUSPENSION)
9. การเริ่มงานและความล่าช้า (COMMENCEMENT AND DELAYS)
10. ความรับผิดในความชำรุดบกพร่อง (DEFECTS LIABILITY)
11. การเปลี่ยนแปลง การเพิ่มเติมและการละเว้น (ALTERATIONS, ADDITIONS AND OMISSIONS)
12. การดำเนินการเรียกร้อง (PROCEDURE FOR CLAIMS)
13. เครื่องมือของผู้รับจ้าง งานชั่วคราวและวัสดุ (CONTRACTOR'S EQUIPMENT, TEMPORARY WORKS AND MATERIALS)
14. การวัดเนื้องาน (MEASUREMENT)
15. จำนวนเงินเผื่อเหลือเผื่อขาด (PROVISIONAL SUMS)
16. ผู้รับจ้างช่วงที่ผู้ว่าจ้างแต่งตั้ง (NOMINATED SUBCONTRACTORS)
17. ใบรับรองและการจ่ายค่าจ้าง (CERTIFICATES AND PAYMENT)
18. การแก้ไข (REMEDIES)
19. ความเสี่ยงภัยพิเศษ (SPECIAL RISKS)
20. การปลดปล่อยจากการปฏิบัติตามสัญญา (RELEASE FROM PERFORMANCE)
21. การระงับข้อโต้แย้ง (SETTLEMENT OF DISPUTES)
22. หนังสือแจ้ง (NOTICES)
23. การผิดสัญญาของผู้ว่าจ้าง (DEFAULT OF EMPLOYER)
24. การเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายและกฎหมาย (CHANGES IN COST AND LEGISLATION)
25. เงินตราและอัตราแลกเปลี่ยน (CURRENCY AND RATES OF EXCHANGE)

ข. ส่วนที่ 2 เงื่อนไขเฉพาะงาน (PART II CONDITIONS OF PARTICULAR APPLICATION)

ข้อกำหนดในส่วนนี้ไม่ได้จัดทำขึ้นเป็นมาตรฐาน เพราะฉะนั้น จะต้องจัดเตรียมเงื่อนไขในส่วนที่ 2 ให้เหมาะสมกับสัญญาว่าจ้างแต่ละโครงการ เนื่องจากในส่วนของเงื่อนไขทั่วไปอาจมีข้อกำหนดและเนื้อหาสาระบางอย่างไม่เหมาะสม เช่น ขึ้นอยู่กับชนิด หรือสภาพพื้นที่ของงาน ข้อจำกัดบางอย่าง วัตถุประสงค์ที่ต้องการ เป็นต้น เมื่อมีความต้องการดังกล่าว การแก้ไขส่วนที่ 1 เงื่อนไขทั่วไปก็อาจ

กระทำโดยการเพิ่มเติม (Adding) หรือตัดออก (Deleting) หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไข (Modifying) เนื้อหาสาระหรือข้อกำหนดในส่วนที่ 1 เพื่อใช้เป็นส่วนที่ 2 หรือเงื่อนไขเฉพาะงานนั่นเอง การจัดหัวข้อภายในส่วนที่ 2 เงื่อนไขเฉพาะงานจะเป็นไปในลำดับที่เหมือนกับการจัดหัวข้อในส่วนที่ 1 เงื่อนไขทั่วไป

หัวข้อ (CLAUSES) ของสัญญา FIDIC

ดังกล่าวมาแล้วว่า ภายในส่วนที่ 1 เงื่อนไขทั่วไปของ FIDIC (1987) แบ่งข้อกำหนดออกเป็นเรื่องต่าง ๆ 25 เรื่อง ภายในเรื่องต่าง ๆ นั้น จะประกอบไปด้วยหัวข้อ (Clauses) และหัวข้อย่อย (Sub-Clauses) โดยในส่วนที่ 1 ทั้งหมดจะประกอบไปด้วยหัวข้อต่าง ๆ ทั้งหมด 72 หัวข้อ และหัวข้อย่อยทั้งสิ้น 194 หัวข้อ ดังนี้คือ

คำนิยามและการตีความ (DEFINITIONS AND INTERPRETATION) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

- 1.1 คำนิยาม (Definitions)
- 1.2 หัวเรื่องและบันทึกด้านข้าง (Headings and Marginal Notes)
- 1.3 การตีความ (Interpretation)
- 1.4 เอกพจน์และพหูพจน์ (Singular and Plural)
- 1.5 การแจ้งให้ทราบ การยินยอม การอนุมัติ การรับรองและการตัดสินใจ (Notices, Consents, Approvals, Certificates and Determinations)

วิศวกรและตัวแทนวิศวกร (ENGINEER AND ENGINEER'S REPRESENTATIVE) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

- 2.1 อำนาจและหน้าที่ของวิศวกร (Engineer's Duties and Authority)
- 2.2 ตัวแทนวิศวกร (Engineer's Representative)
- 2.3 อำนาจของวิศวกรในการแต่งตั้งตัวแทน (Engineer's Authority to Delegate)
- 2.4 การแต่งตั้งผู้ช่วย (Appointment of Assistants)
- 2.5 คำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร (Instructions in Writing)
- 2.6 วิศวกรปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (Engineer to Act Impartially)

การโอนสิทธิหน้าที่และการจ้างเหมาช่วง (ASSIGNMENT AND SUBCONTRACTING)

ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

- 3.1 การโอนสิทธิหน้าที่ตามสัญญา (Assignment of Contract)
- 4.1 การจ้างเหมาช่วง (Subcontracting)

4.2 การโอนหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้รับจ้างช่วง (Assignment of Subcontractors' Obligations)

เอกสารสัญญา (CONTRACT DOCUMENTS) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

5.1 ภาษาและกฎหมาย (Language/s and Law)

5.2 ลำดับความสำคัญของเอกสารสัญญา (Priority of Contract Documents)

6.1 การดูแลและการจัดหาแบบแปลนเอกสารสัญญา (Custody and Supply of Drawings and Documents)

6.2 สำเนาแบบแปลนหนึ่งชุดเก็บไว้ ณ สถานที่ก่อสร้าง (One Copy of Drawings to be Kept on Site)

6.3 ความก้าวหน้าหยุดชะงัก (Disruption of Progress)

6.4 ความล่าช้าและค่าใช้จ่ายจากความล่าช้าของแบบแปลน (Delays and Cost of Delay of Drawings)

6.5 ความผิดพลาดของผู้รับจ้างในการเสนอแบบแปลน (Failure by Contractor to Submit Drawings)

7.1 แบบแปลนและคำสั่งเพิ่มเติม (Supplementary Drawings and Instructions)

7.2 งานถาวรออกแบบโดยผู้รับจ้าง (Permanent Works Designed by Contractor)

7.3 การอนุมัติไม่กระทบกระเทือนความรับผิดชอบ (Responsibility Unaffected by Approval)

หน้าที่ความรับผิดชอบทั่วไป (GENERAL OBLIGATIONS) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

8.1 ความรับผิดชอบทั่วไปของผู้รับจ้าง (Contractor's General Responsibilities)

8.2 การปฏิบัติงานในสถานที่ก่อสร้างและวิธีการก่อสร้าง (Site Operations and Methods of Construction)

9.1 ข้อตกลงของสัญญา (Contract Agreement)

10.1 หลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา (Performance Security)

10.2 ระยะเวลาของหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา (Period of Validity of Performance Security)

10.3 สิทธิเรียกร้องภายใต้หลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา (Claims under Performance Security)

11.1 การตรวจสอบสถานที่ก่อสร้าง (Inspection of Site)

- 12.1 ความพอเพียงของการเสนอราคา (Sufficiency of Tender)
- 12.2 สิ่งกีดขวางทางกายภาพหรือสภาวะยากลำบาก (Adverse Physical Obstructions or Conditions)
- 13.1 งานเป็นไปตามสัญญา (Work to be in Accordance with Contract)
- 14.1 การเสนอแผนงาน (Programme to be Submitted)
- 14.2 การปรับแผนงาน (Revised Programme)
- 14.3 การเสนอประมาณการกระแสเงินสด (Cash Flow Estimate to be Submitted)
- 14.4 ผู้รับจ้างไม่ถูกปลดจากหน้าที่หรือความรับผิดชอบ (Contractor no Relieved of Duties or Responsibilities)
- 15.1 การควบคุมงานของผู้รับจ้าง (Contractor's Superintendence)
- 16.1 ลูกจ้างของผู้รับจ้าง (Contractor's Employees)
- 16.2 วิศวกรใช้สิทธิในการคัดค้าน (Engineer at Liberty to Object)
- 17.1 การวางผัง (Setting-out)
- 18.1 หลุมเจาะและการขุดสำรวจ (Boreholes and Exploratory Excavation)
- 19.1 ความปลอดภัย การปกป้องรักษาและป้องกันสิ่งแวดล้อม (Safety, Security and Protection of the Environment)
- 19.2 หน้าที่รับผิดชอบของผู้ว่าจ้าง (Employer's Responsibilities)
- 20.1 การระวังรักษางาน (Care of Works)
- 20.2 ความรับผิดชอบในการแก้ไขความสูญเสียหรือความเสียหาย (Responsibility to Rectify Loss or Damage)
- 20.3 ความสูญเสียหรือความเสียหายเนื่องจากความเสี่ยงของผู้ว่าจ้าง (Loss or Damage Due to Employer's Risks)
- 20.4 ความเสี่ยงของผู้ว่าจ้าง (Employer's Risks)
- 21.1 การประกันภัยงานและเครื่องมือของผู้รับจ้าง (Insurance of Works and Contractor's Equipment)
- 21.2 ขอบเขตของการครอบคลุม (Scope of Cover)
- 21.3 หน้าที่รับผิดชอบสำหรับจำนวนเงินไม่พอชดเชย (Responsibility for Amounts not Recovered)
- 21.4 การยกเว้น (Exclusions)

- 22.1 ความเสียหายต่อบุคคลและทรัพย์สิน (Damage to Persons and Property)
- 22.2 ข้อยกเว้น (Exceptions)
- 22.3 การชดเชยค่าเสียหายโดยผู้ว่าจ้าง (Indemnity by Employer)
- 23.1 การประกันภัยบุคคลที่สามรวมทั้งทรัพย์สินของผู้ว่าจ้าง (Third Party Insurance Including Employer's Property)
- 23.2 วงเงินน้อยสุดของการประกันภัย (Minimum Amount of Insurance)
- 23.3 ความรับผิดชอบก้ำกายกัน (Cross Liabilities)
- 24.1 อุบัติเหตุหรือการบาดเจ็บของคนงาน (Accident or Injury to Workmen)
- 24.2 การประกันอุบัติเหตุแก่คนงาน (Insurance Against Accident to Workmen)
- 25.1 หลักฐานและเงื่อนไขของการประกันภัย (Evidence and Terms of Insurances)
- 25.2 ความเพียงพอของการประกันภัย (Adequacy of Insurances)
- 25.3 การแก้ไขความบกพร่องของผู้รับจ้างในการประกันภัย (Remedy on Contractor's Failure to Insure)
- 25.4 การปฏิบัติตามข้อกำหนดของกรมธรรม์ประกันภัย (Compliance with Policy Conditions)
- 26.1 การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ระเบียบ (Compliance with Statutes, Regulations)
- 27.1 ซากดึกดำบรรพ์ (Fossils)
- 28.1 ลิขสิทธิ์ (Patent Rights)
- 28.2 ค่าภาคหลวง (Royalties)
- 29.1 การรบกวนการจราจรและทรัพย์สินข้างเคียง (Interference with Traffic and Adjoining Properties)
- 30.1 การหลีกเลี่ยงความเสียหายต่อถนน (Avoidance of Damage to Roads)
- 30.2 การขนส่งเครื่องมือของผู้รับจ้างหรืองานชั่วคราว (Transport of Contractor's Equipment or Temporary Works)
- 30.3 การขนส่งวัสดุหรือเครื่องจักรอุปกรณ์ (Transport of Materials or Plant)
- 30.4 การจราจรโดยทางน้ำ (Waterborne Traffic)
- 31.1 โอกาสสำหรับผู้รับจ้างรายอื่น (Opportunities for Other Contractors)
- 31.2 สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้รับจ้างรายอื่น (Facilities for Other Contractors)
- 32.1 ผู้รับจ้างรักษาความสะอาดเรียบร้อยของสถานที่ก่อสร้าง (Contractor to Keep Site)

Clear)

33.1 การทำสถานที่ก่อสร้างให้สะอาดเรียบร้อยเมื่องานแล้วเสร็จ (Clearance of Site on Completion)

แรงงาน (LABOUR) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

34.1 การว่าจ้างพนักงานและแรงงาน (Engagement of Staff and Labour)

35.1 การแจ้งผลของแรงงานและเครื่องมือของผู้รับจ้าง (Returns of Labour and Contractor's Equipment)

วัสดุ เครื่องจักรอุปกรณ์และฝีมือ (MATERIALS, PLANT AND WORKMANSHIP) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

36.1 คุณภาพของวัสดุ เครื่องจักรอุปกรณ์และฝีมือ (Quality of Materials, Plant and Workmanship)

36.2 ค่าใช้จ่ายของตัวอย่าง (Cost of Samples)

36.3 ค่าใช้จ่ายของการทดสอบ (Cost of Tests)

36.4 ค่าใช้จ่ายของการทดสอบไม่ถูกกำหนด (Cost of Tests not Provided for)

36.5 การตัดสินใจของวิศวกรกรณีการทดสอบไม่ถูกกำหนด (Engineer's Determination where Tests not Provided for)

37.1 การตรวจตราการปฏิบัติงาน (Inspection of Operations)

37.2 การตรวจสอบและการทดสอบ (Inspection and Testing)

37.3 วันที่สำหรับการตรวจสอบและการทดสอบ (Dates for Inspection and Testing)

37.4 การปฏิเสธ (Rejection)

37.5 การตรวจสอบอิสระ (Independent Inspection)

38.1 การตรวจสอบงานก่อนการปิดคลุม (Examination of Work before Covering up)

38.2 การไม่ปิดบังและการเปิดช่อง (Uncovering and Making Openings)

39.1 การรื้อถอนงาน วัสดุหรือเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ไม่ถูกต้อง (Removal of Improper Work, Materials or Plant)

39.2 การเพิกเฉยของผู้รับจ้างในการปฏิบัติตามคำสั่ง (Default of Contractor in Compliance)

การหยุดชั่วคราว (SUSPENSION) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

40.1 การหยุดงานชั่วคราว (Suspension of Work)

40.2 การตัดสินใจของวิศวกรเนื่องมาจากการหยุดงานชั่วคราว (Engineer's Determination Following Suspension)

40.3 การหยุดงานชั่วคราวมากกว่า 84 วัน (Suspension lasting more than 84 Days)
การเริ่มงานและความล่าช้า (COMMENCEMENT AND DELAYS) ประกอบด้วยข้อกำหนด

ดังนี้

41.1 การเริ่มงาน (Commencement of Works)

42.1 การครอบครองและการเข้าไปในสถานที่ก่อสร้าง (Possession of Site and Access Thereto)

42.2 ความบกพร่องในการให้การครอบครอง (Failure to Give Possession)

42.3 ทางเบี่ยงและสิ่งอำนวยความสะดวก (Wayleaves and Facilities)

43.1 เวลาแล้วเสร็จ (Time for Completion)

44.1 การขยายเวลาแล้วเสร็จ (Extension of Time for Completion)

44.2 ผู้รับจ้างจัดเตรียมการแจ้งและแสดงรายละเอียด (Contractor to Provide Notification and Detailed Particulars)

44.3 การตัดสินใจขยายเวลาขั้นแรกก่อน (Interim Determination of Extension)

45.1 ข้อจำกัดเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงาน (Restriction on Working Hours)

46.1 อัตราความก้าวหน้า (Rate of Progress)

47.1 ค่าเสียหายสำหรับการล่าช้า (Liquidated Damages for Delay)

47.2 การลดค่าเสียหาย (Reduction of Liquidated Damages)

48.1 ใบรับรองการรับมอบงาน (Taking-Over Certificate)

48.2 การรับมอบส่วนของงาน (Taking-Over of Sections or Parts)

48.3 การแล้วเสร็จในสาระสำคัญของส่วนของงาน (Substantial Completion of Parts)

48.4 ผิวพื้นต้องการทำให้เหมือนเดิม (Surfaces Requiring Reinstatement)

ความรับผิดในความชำรุดบกพร่อง (Defects Liability) ประกอบด้วยข้อกำหนดดังนี้

49.1 ระยะเวลาความรับผิดในความชำรุดบกพร่อง (Defects Liability Period)

49.2 การเสร็จสิ้นของงานค้างค้างและการแก้ไขความชำรุดบกพร่อง (Completion of Outstanding Work and Remedying Defects)

49.3 ค่าใช้จ่ายของการแก้ไขความชำรุดบกพร่อง (Cost of Remedying Defects)

49.4 ความบกพร่องของผู้รับจ้างในการปฏิบัติตามคำสั่ง (Contractor's Failure to Carry

Out Instructions)

50.1 การค้นหาของผู้รับจ้าง (Contractor to Search)

การเปลี่ยนแปลง การเพิ่มเติม และการละเว้น (ALTERATIONS, ADDITIONS AND OMISSIONS) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

51.1 การเปลี่ยนแปลง (Variations)

51.2 คำสั่งสำหรับการเปลี่ยนแปลง (Instructions for Variations)

52.1 การกำหนดราคาของการเปลี่ยนแปลง (Valuation of Variations)

52.2 อำนาจของวิศวกรในการกำหนดอัตรา (Power of Engineer to Fix Rates)

52.3 การเปลี่ยนแปลงเกิน 15 เปอร์เซ็นต์ (Variations Exceeding 15 percent)

52.4 งานรายวัน (Daywork)

การดำเนินการเรียกร้อง (PROCEDURE FOR CLAIMS) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

53.1 หนังสือแจ้งการเรียกร้อง (Notice of Claims)

53.2 การบันทึกเหตุการณ์ (Contemporary Records)

53.3 การแสดงหลักฐานการเรียกร้อง (Substantiation of Claims)

53.4 ความบกพร่องในการปฏิบัติตาม (Failure to Comply)

53.5 การจ่ายค่าชดเชยของการเรียกร้อง (Payment of Claims)

เครื่องมือของผู้รับจ้าง งานชั่วคราวและวัสดุ (CONTRACTOR'S EQUIPMENT, TEMPORARY WORKS AND MATERIALS) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

54.1 เครื่องมือ งานชั่วคราวและวัสดุเพื่อใช้ในงาน (Contractor's Equipment, Temporary Works and Materials; Exclusive Use for the Works)

54.2 ผู้ว่าจ้างไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหาย (Employer not Liable for Damage)

54.3 การผ่านด่านศุลกากร (Customs Clearance)

54.4 การส่งออกอีกครั้งของเครื่องมือของผู้รับจ้าง (Re-export of Contractor's Equipment)

54.5 เงื่อนไขของการเช่าเครื่องมือของผู้รับจ้าง (Conditions of Hire of Contractor's Equipment)

54.6 ค่าใช้จ่ายสำหรับวัตถุประสงค์ของข้อ 63 (Costs for the Purpose of Clause 63)

54.7 ข้อที่รวมเข้าในสัญญาจ้างเหมาช่วง (Incorporation of Clause in Subcontracts)

54.8 ไม่ถือว่าเป็นการอนุมัติวัสดุ (Approval of Materials not Implied)

การวัดเนื้องาน (MEASUREMENT) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

55.1 ปริมาณงาน (Quantities)

56.1 งานที่จะวัด (Works to be Measured)

57.1 วิธีการวัดเนื้องาน (Method of Measurement)

57.2 การถอดรายการเหมารวม (Breakdown of Lump Sum Items)

จำนวนเงินเพื่อเหลือเผื่อขาด (PROVISIONAL SUMS) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

58.1 คำนิยามของ “จำนวนเงินเพื่อเหลือเผื่อขาด” (Definition of “Provisional Sum”)

58.2 การใช้จำนวนเงินเพื่อเหลือเผื่อขาด (Use of Provisional Sums)

58.3 หลักฐานการใช้จ่ายนำมาแสดง (Production of Vouchers)

ผู้รับจ้างช่วงแต่งตั้ง (NOMINATED SUBCONTRACTORS) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

59.1 คำนิยามของ “ผู้รับจ้างช่วงแต่งตั้ง” (Definition of “Nominated Subcontractors”)

59.2 การคัดค้านการแต่งตั้งผู้รับจ้างช่วงแต่งตั้ง (Nominated Subcontractors; Objection to

Nomination)

59.3 ความต้องการการออกแบบต้องระบุอย่างชัดเจน (Design Requirements to be

Expressly Stated)

59.4 การจ่ายค่าจ้างแก่ผู้รับจ้างช่วงแต่งตั้ง (Payments to Nominated Subcontractors)

59.5 การรับรองการจ่ายค่าจ้างแก่ผู้รับจ้างช่วงแต่งตั้ง (Certification of Payments to

Nominated Subcontractors)

ใบรับรองและการจ่ายค่าจ้าง (CERTIFICATES AND PAYMENT) ประกอบด้วยข้อกำหนด

ดังนี้

60.1 ใบเบิ๊งวดประจำเดือน (Monthly Statements)

60.2 การจ่ายค่าจ้างประจำเดือน (Monthly Payments)

60.3 การจ่ายเงินประกันผลงาน (Payment of Retention Money)

60.4 การแก้ไขใบรับรอง (Correction of Certificates)

60.5 ใบเบิ๊งวดเมื่อแล้วเสร็จ (Statement at Completion)

60.6 ใบเบิ๊งวดสุดท้าย (Final Statement)

60.7 การปลดเปลื้อง (Discharge)

60.8 ใบรับรองให้จ่ายเงินสุดท้าย (Final Certificate)

60.9 การสิ้นสุดความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้าง (Cessation of Employer's Liability)

60.10 เวลาสำหรับการจ่ายค่าจ้าง (Time for Payment)

61.1 อนุมัติโดยใบรับรองแก้ไขความชำรุดบกพร่องเท่านั้น (Approval only by Defects Liability Certificate)

62.1 ใบรับรองการแก้ไขความชำรุดบกพร่อง (Defects Liability Certificate)

62.2 ภาระหน้าที่ไม่สมบูรณ์ (Unfulfilled Obligations)

การแก้ไข (REMEDIES) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

63.1 การผิดสัญญาของผู้รับจ้าง (Default of Contractor)

63.2 การกำหนดราคา ณ วันที่สิ้นสุดสัญญา (Valuation at Date of Termination)

63.3 การจ่ายค่าจ้างหลังจากสิ้นสุดสัญญา (Payment after Termination)

63.4 การโอนสิทธิประโยชน์ของข้อตกลง (Assignment of Benefit of Agreement)

64.1 งานแก้ไขด่วน (Urgent Remedial Work)

ความเสี่ยงภัยพิเศษ (SPECIAL RISKS) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

65.1 ไม่มีความรับผิดชอบสำหรับความเสี่ยงภัยพิเศษ (No Liability for Special Risks)

65.2 ความเสี่ยงภัยพิเศษ (Special Risks)

65.3 ความเสียหายต่องานจากความเสี่ยงภัยพิเศษ (Damage to Works by Special Risks)

65.4 กระสุนจรวด (Projectile, Missile)

65.5 ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเนื่องจากความเสี่ยงภัยพิเศษ (Increased Costs arising from

Special Risks)

65.6 การระเบิดขึ้นของสงคราม (Outbreak of War)

65.7 การขนย้ายเครื่องมือของผู้รับจ้างเมื่อเลิกสัญญา (Removal of Contractor's

Equipment on Termination)

65.8 การจ่ายค่าจ้างถ้ายกเลิกสัญญา (Payment if Contract Terminated)

การปลดปล่อยจากการปฏิบัติตามสัญญา (RELEASE FROM PERFORMANCE) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

66.1 การจ่ายค่าจ้างในกรณีของการปลดปล่อยจากการปฏิบัติตามสัญญา (Payment in Event of Release from Performance)

การระงับข้อโต้แย้ง (SETTLEMENT OF DISPUTES) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

67.1 การตัดสินใจของวิศวกร (Engineer's Decision)

67.2 การประนีประนอมกัน (Amicable Settlement)

67.3 อนุญาโตตุลาการ (Arbitration)

67.4 ความบกพร่องในการปฏิบัติตามคำตัดสินของวิศวกร (Failure to Comply with Engineer's Decision)

หนังสือแจ้ง (NOTICES) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

68.1 หนังสือแจ้งต่อผู้รับจ้าง (Notice to Contractor)

68.2 หนังสือแจ้งต่อผู้ว่าจ้างและวิศวกร (Notice to Employer and Engineer)

68.3 การเปลี่ยนแปลงตำบลที่อยู่ (Change of Address)

การผิดสัญญาของผู้ว่าจ้าง (DEFAULT OF EMPLOYER) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

69.1 การผิดสัญญาของผู้ว่าจ้าง (Default of Employer)

69.2 การขนย้ายเครื่องมือของผู้รับจ้าง (Removal of Contractor's Equipment)

69.3 การจ่ายค่าจ้างเมื่อยกเลิกสัญญา (Payment on Termination)

69.4 สิทธิของผู้รับจ้างในการหยุดงานชั่วคราว (Contractor's Entitlement to Suspend Work)

69.5 การกลับเข้าทำงานใหม่ (Resumption of Work)

การเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายและกฎหมาย (CHANGES IN COST AND LEGISLATION)

ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

70.1 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของค่าใช้จ่าย (Increase or Decrease of Cost)

70.2 การออกกฎหมายภายหลัง (Subsequent Legislation)

เงินตราและอัตราแลกเปลี่ยน (CURRENCY AND RATES OF EXCHANGE) ประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

71.1 การจำกัดเงินตรา (Currency Restrictions)

72.1 อัตราแลกเปลี่ยน (Rates of Exchange)

72.2 สัดส่วนเงินตรา (Currency Proportions)

72.3 เงินตราของการชำระค่าจ้างสำหรับจำนวนเงินเมื่อเหลือเมื่อขาด (Currencies of Payment for Provisional Sums)

เมื่อพิจารณาชื่อเรื่อง (Titles) ของแต่ละเรื่อง หัวข้อและหัวข้อย่อย จะเห็นได้ว่าเป็นบันทึกที่เขียนย่อ ๆ เพื่อแสดงความหมายกว้าง ๆ ถึงเนื้อหาที่ควรบรรจุอยู่ในแต่ละเรื่องหัวข้อและหัวข้อย่อยนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามหัวข้อ 1.2 ของส่วนเงื่อนไขทั่วไปชื่อเรื่องว่า "หัวข้อเรื่องและบันทึกด้านข้าง (Headings and Marginal Notes)" กล่าววว่า

“หัวเรื่องและบันทึกด้านข้างในเงื่อนไขนี้ ไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไข หรือนำมาพิจารณาตีความหรือก่อสร้างหรือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา”

ในที่นี้ หัวเรื่องก็คือชื่อเรื่อง (Titles) ของหมวด และบันทึกด้านข้างคือชื่อเรื่องของหัวข้อ และหัวข้อย่อย เพราะรูปแบบของสัญญา FIDIC บันทึกชื่อเรื่องของหัวข้อไว้ด้านข้างตัวเลขแสดงหัวข้อ และหัวข้อย่อย สำหรับเนื้อหาสาระสำคัญที่กำหนดในแต่ละหัวข้อและหัวข้อย่อยของส่วนที่ 1 เงื่อนไขทั่วไปสามารถพิจารณาได้จากตารางที่ ผ-1 ในภาคผนวก

การแก้ไขส่วนที่ 1 เงื่อนไขทั่วไป

ในกรณีที่ต้องการกำหนดเงื่อนไขไว้ใช้บังคับเป็นการเฉพาะ ส่วนที่ 2 เงื่อนไขเฉพาะงานของ FIDIC (1987) ได้กำหนดหัวข้อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเป็นตัวอย่างไว้ ตัวเลขแสดงหัวข้อและหัวข้อย่อยรวมทั้งชื่อเรื่องในส่วนที่ 2 นี้ จะเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับที่แสดงไว้ในส่วนที่ 1 เงื่อนไขทั่วไปที่ทำการแก้ไข ดังเช่นกรณีตัวอย่างดังต่อไปนี้คือ

1. ในกรณีที่เนื้อหาในส่วนที่ 1 กำหนดให้ระบุข้อมูลที่รวมอยู่ในส่วนที่ 2 เพื่อความสมบูรณ์ของเงื่อนไข ตัวอย่างเช่น

ก. ข้อ 1.1 คำนิยามของคำว่า “ผู้ว่าจ้าง” และ “วิศวกร” ให้ระบุชื่อผู้ว่าจ้างและวิศวกรไว้ในส่วนที่ 2

ข. ข้อ 5.1 ภาษาและกฎหมาย ให้ระบุภาษาที่เอกสารสัญญาได้เขียนขึ้นมา และกฎหมายของประเทศที่ใช้ตีความสัญญา เช่น ใช้ภาษาไทยและกฎหมายไทย ในส่วนที่ 2 ก็กำหนดว่า “สัญญานี้ทำขึ้นเป็นภาษาไทย” และ “สัญญานี้อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายไทย”

ค. ข้อ 14.1 “การเสนอแผนงาน” ให้ระบุระยะเวลาที่ผู้รับจ้างจะต้องเสนอแผนงานต่อวิศวกร เช่น ภายใน 15 วัน ในส่วนที่ 2 ก็กำหนดว่า “ผู้รับจ้างจะต้องเสนอแผนงานต่อวิศวกรภายใน 15 วัน หลังจากได้รับหนังสือสนองรับการเสนอราคา”

ง. ข้อ 70.1 “การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของค่าใช้จ่าย” ให้ระบุเงื่อนไขการเพิ่มหรือลดเงินจากยอดเงินตามสัญญาเนื่องจากการขึ้นหรือลงของต้นทุนแรงงานและวัสดุ ในส่วนที่ 2 ก็ต้องระบุให้ชัดเจนถึง เงื่อนไขการปรับราคา สูตรการปรับราคา วิธีคำนวณการปรับราคา เป็นต้น

2. ในกรณีที่เนื้อหาสาระในส่วนที่ 1 มีความสมบูรณ์ของเงื่อนไขอยู่แล้ว แต่ก็ชี้ให้เห็นว่าอาจผนวกเนื้อหาสาระเพิ่มเติมรวมไว้ในส่วนที่ 2 ตัวอย่างเช่น ข้อ 2.1 “อำนาจและหน้าที่ของวิศวกร” วรรค (ข) ส่วนที่ 1 กำหนดให้วิศวกรจะต้องได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าจ้างก่อนการใช้อำนาจใด ๆ ตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง ในส่วนที่ 2 ก็กำหนดรายละเอียดของความต้องการดังกล่าวว่า มีเรื่อง

ราวอย่างไรบ้าง ก่อนที่วิศวกรจะออกคำสั่งต่อผู้รับจ้าง จะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้จ้างเสียก่อน

3. ในกรณีต้องการเพิ่มหัวข้อให้เหมาะสมกับลักษณะ สภาพพื้นที่ วัตถุประสงค์ของงาน ตัวอย่างเช่น

ก. ข้อ 34.1 “การว่าจ้างพนักงานและแรงงาน” ในส่วนที่ 1 กำหนดเพียงกล่าวว่า “นอกจากจะกำหนดเป็นอย่างอื่นในสัญญา ผู้รับจ้างจะต้องเตรียมการว่าจ้างพนักงานและแรงงานทั้งหมด และจ่ายค่าจ้าง ที่พัก อาหารและการขนส่ง” เพราะฉะนั้น อาจมีความจำเป็นในการเพิ่มเติมข้อย่อยเพื่อครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ของการว่าจ้างพนักงานและแรงงาน ซึ่งกล่าวไว้ในส่วนที่ 2 เช่น อัตราค่าจ้างและข้อกำหนดแรงงาน (Rates of Wages and Conditions of Labour), ที่พักอาศัยของแรงงาน (Housing for Labour) เจ้าหน้าที่ป้องกันอุบัติเหตุ (Accident Prevention Officer), สุขภาพและความปลอดภัย (Health and Safety) เป็นต้น

ข. ข้อ 47.1 “ค่าเสียหายสำหรับความล่าช้า” และข้อ 47.2 “การลดค่าเสียหาย” เงื่อนไขทั้งสองข้อนี้ของส่วนที่ 1 กล่าวถึง ผู้รับจ้างจะต้องชำระค่าเสียหาย (Liquidated Damages) เป็นรายวันแก่ผู้ว่าจ้าง ถ้าผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาในสัญญา ในส่วนที่ 2 อาจกำหนดหัวข้อ 47.3 โบนัสสำหรับการแล้วเสร็จ (Bonus for Completion) เพิ่มเติม กำหนดให้ผู้ว่าจ้างจะต้องชำระเงินโบนัสเป็นรายวันแก่ผู้รับจ้าง ถ้าผู้รับจ้างสามารถทำงานให้แล้วเสร็จก่อนกำหนดเวลาในสัญญา

4. ในกรณีต้องการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาของเงื่อนไขในส่วนที่ 1 โดยระบุในส่วนที่ 2 ว่า หัวข้อหรือส่วนของหัวข้อในส่วนที่ 1 ให้ยกเลิกหรือตัดออกไป และแทนด้วยหัวข้อหรือส่วนของหัวข้อที่จะนำมาใช้บังคับเป็นเงื่อนไขใหม่ในสัญญา ตัวอย่างเช่น

ก. ข้อ 5.2 “ลำดับความสำคัญของเอกสารสัญญา” ในส่วนที่ 1 กำหนดรายการดังนี้ “1. ข้อตกลงสัญญา 2. หนังสือสนองรับการเสนอราคา 3. ใบเสนอราคา 4. ส่วนที่ 2 ของเงื่อนไข 5. ส่วนที่ 1 ของเงื่อนไข 6. เอกสารอื่น ๆ อันเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา” เมื่อพิจารณาจากรายการจะเห็นว่าไม่ครอบคลุมเอกสารทั้งหมดที่รวมอยู่ในสัญญา ดังนั้น จึงทำการเปลี่ยนแปลงแก้ไขในส่วนที่ 2 โดยกำหนดให้ยกเลิกรายการ 1-6 ในส่วนที่ 1 และแทนด้วยรายการดังนี้ “1. ข้อตกลงของสัญญา 2. หนังสือสนองรับการเสนอราคา 3. ใบเสนอราคา 4. เงื่อนไขของสัญญา ส่วนที่ 2 5. เงื่อนไขของสัญญาส่วนที่ 1 6. รายการก่อสร้าง 7. แบบแปลน 8. บัญชีปริมาณงาน”

ข. ข้อ 21.1 “การประกันภัยงานและเครื่องมือของผู้รับจ้าง” ส่วนที่ 1 กำหนดให้ผู้รับจ้างเป็นผู้ประกันภัยงานก่อสร้างและเครื่องมือของผู้รับจ้าง แต่ผู้ว่าจ้างมีความประสงค์ที่จะประกันภัยงานก่อสร้างเสียเอง แต่เครื่องมือของผู้รับจ้างยังคงให้ผู้รับจ้างประกันภัยเอง ดังนั้น ในส่วนที่ 2 จะ

กำหนดให้ยกเลิกข้อความของข้อ 21.1 ในส่วนที่ 1 และแทนด้วยหัวข้อและข้อความตามที่ผู้ว่าจ้างมีความประสงค์ดังกล่าว

หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของเงื่อนไขของสัญญา FIDIC

เนื่องจากสัญญา FIDIC (1987) เป็นสัญญามาตรฐานสากล เมื่อมีการนำมาใช้ในประเทศไทย กฎหมายที่ใช้ในการตีความเงื่อนไขของสัญญา FIDIC ก็คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะฉะนั้น จึงเป็นการสมควรที่จะทราบถึงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้กำหนดเงื่อนไขของสัญญา FIDIC ขึ้นมา ซึ่งจากการพิจารณาถึงเนื้อหาของสาระที่กำหนดในสัญญา FIDIC ประกอบด้วยหลักการใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ข้อกำหนดในสัญญา FIDIC เป็นไปตามหลักกฎหมาย คือต้องกำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างอย่างชัดเจน ซึ่งรวมถึงสิทธิและหน้าที่ของวิศวกรซึ่งเป็นผู้แทนผู้ว่าจ้าง ฝ่ายใดบกพร่องในหน้าที่ก็ต้องรับผิดชอบกับอีกฝ่ายหนึ่ง

2. หลักการเกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของวิศวกร โดยปกติอำนาจและหน้าที่ของวิศวกรที่สำคัญคือ การตรวจสอบและรับรองคุณภาพของงานให้เป็นไปตามสัญญา การรับรองการจ่ายเงินค่าจ้างแก่ผู้รับจ้างตามกำหนดเวลา เป็นต้น เงื่อนไขของสัญญา FIDIC ยังกำหนดให้วิศวกรใช้ดุลพินิจอย่างเป็นธรรมในทุกกรณีของการตัดสินใจ ความคิดเห็น การยินยอม การอนุมัติ การกำหนดคุณค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ทำหน้าที่เป็นคนกลางในการเจรจาปรึกษาหารือ ระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างในเรื่องราวต่าง ๆ เช่น การเรียกร้องชดเชยค่าใช้จ่าย การขยายเวลาแล้วเสร็จ การเปลี่ยนแปลงงาน เป็นต้น

3. หลักการประเพณีหรือธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น การจ้างเหมาช่วง, หลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา, การตรวจสอบสถานที่ก่อสร้าง, การระงับรักษางาน, การเปลี่ยนแปลงงาน เป็นต้น ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่มักมีกำหนดในทุกสัญญา

4. หลักการของการเสี่ยงภัย กล่าวคือ การกำหนดการเสี่ยงภัยในเงื่อนไขของสัญญา FIDIC โดยการคำนึงถึงเงื่อนไขข้อกำหนดต่าง ๆ ให้เหมาะสมว่าจะให้ผู้ว่าจ้างหรือผู้รับจ้างเป็นผู้เสี่ยงภัย กล่าวคือ การเสี่ยงภัยที่ผู้รับจ้างที่มีประสบการณ์ไม่สามารถคาดหมายได้ เป็นการสมควรที่จะให้ผู้ว่าจ้างรับความเสี่ยงมากกว่าผู้รับจ้าง โดยกำหนดอย่างชัดเจนในข้อสัญญา เช่นงานหรือสภาพใต้ดินแตกต่างจากแบบแปลนและรายการก่อสร้าง ผู้รับจ้างสามารถเรียกร้องชดเชยค่าใช้จ่ายและขยายเวลาทำงานได้ หรือที่กำหนดในเรื่องความเสี่ยงภัยของผู้ว่าจ้าง เช่น สงคราม, การปฏิวัติ เป็นต้น ส่วนการเสี่ยงภัยที่ผู้รับจ้างสามารถคาดหมายเพื่อทำการป้องกันได้ จึงจะให้ผู้รับจ้างรับ

ความเสี่ยงมากกว่าผู้ว่าจ้าง เช่น ฝนตก หรือน้ำท่วมอันเป็นปกติวิสัย เป็นต้น

Abdallah (1982) อธิบายว่า การจัดเตรียมเอกสารสัญญาควรได้รับการตรวจสอบเกี่ยวกับประเภทของการเสี่ยงภัยที่จะให้ผู้ว่าจ้างเป็นฝ่ายรับ ประเภทของการเสี่ยงภัยที่ผู้ว่าจ้างจะแบ่งความเสี่ยงภัยกับผู้รับจ้าง และประเภทของการเสี่ยงภัยที่จะให้ผู้รับจ้างเป็นฝ่ายรับไป

นอกจากนี้ การควบคุมความเสี่ยงในหน้าที่ความรับผิดชอบในเรื่องไขของสัญญา FIDIC ซึ่งสมควรอธิบายเพิ่มเติมมี 3 กรณี คือ

ก. สำหรับความเสี่ยงและหน้าที่รับผิดชอบที่ผู้รับจ้างสามารถควบคุมได้ถ้ามีการดำเนินการอย่างเหมาะสม ผู้รับจ้างจะต้องเป็นฝ่ายรับผิดชอบ หากเกิดความสูญเสียหรือความเสียหาย เช่น การจัดหา วัสดุ เครื่องจักรอุปกรณ์ แรงงาน, การวางแผน, ความปลอดภัยในการทำงาน, การทำงานให้แล้วเสร็จตามสัญญา เป็นต้น

ข. สำหรับความเสี่ยงและหน้าที่ความรับผิดชอบ ที่ผู้ว่าจ้างหรือวิศวกรสามารถควบคุมได้ แต่ผู้รับจ้างไม่มีอำนาจที่จะควบคุมได้ ผู้ว่าจ้างจะต้องเป็นฝ่ายรับผิดชอบ นอกจากนี้ให้ผู้รับจ้างมีสิทธิขยายระยะเวลาก่อสร้างแล้ว ยังสมควรให้ผู้รับจ้างได้ค่าชดเชยด้วย เช่น ความล่าช้าในการจัดเตรียมหรืออนุมัติแบบแปลน รายการก่อสร้าง (สัญญา FIDIC ข้อ 6.4), ความบกพร่องในการให้ผู้รับจ้างครอบครองสถานที่ก่อสร้าง (สัญญา FIDIC ข้อ 42.2) เป็นต้น เนื่องจากเมื่อเกิดความล่าช้าในงานก่อสร้างเพราะความบกพร่องของผู้ว่าจ้างหรือวิศวกร ย่อมกระทบถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นของผู้รับจ้างด้วย เช่น ค่าแรงงาน ค่าเครื่องจักร ค่าค่างานที่เพิ่มขึ้น ซึ่งรวมถึงค่าบริหารงาน ค่าดำเนินงานอื่น ๆ ด้วย เป็นต้น

ค. สำหรับความเสี่ยงที่ทั้งผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างไม่มีอำนาจจะควบคุมได้ โดยปกติสัญญา FIDIC จะกำหนดให้ผู้ว่าจ้างควรเป็นฝ่ายที่รับผิดชอบมากกว่าที่ผู้รับจ้างรับผิดชอบ ซึ่งทำให้เงื่อนไขของสัญญามีความเป็นธรรมสูง เช่น สงคราม การก่อการจลาจล การปฏิบัติ ปรากฏการณ์ธรรมชาติ ซึ่งผู้รับจ้างที่มีประสบการณ์ไม่สามารถคาดหมายเพื่อทำการป้องกันได้ (เช่น พายุ, แผ่นดินไหว) เป็นต้น

Goldbloom (1989) อธิบายว่า หลักการในการลดค่าก่อสร้างให้ต่ำลง ควรรู้ถึงความเสี่ยงที่จะให้ผู้ว่าจ้างเป็นฝ่ายรับเอาไว้ และความเสี่ยงที่ผู้ว่าจ้างสามารถควบคุมได้ดีกว่า รู้ถึงความเสี่ยงที่จะให้ผู้รับจ้างรับเอาไว้ซึ่งผู้รับจ้างควบคุมได้ และแบ่ง (SHARE) ความเสี่ยงซึ่งทั้งผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างไม่สามารถควบคุม

5. หลักการทางด้านการจัดการและทางวิศวกรรมต้องเหมาะสมและถูกหลักวิชา เช่น ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเสนอแผนงาน การปรับแผนงาน การเสนอประมาณการกระแสเงินสด ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพของวัสดุ เครื่องจักรอุปกรณ์และฝีมือ การตรวจสอบและการทดสอบ เป็นต้น เงื่อนไขข้อกำหนดทางด้านการจัดการและวิศวกรรม จะใช้เป็นแนวทางในการบริหารสัญญาหรือก็คือโครงการก่อสร้างให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งเวลา ค่าใช้จ่าย และคุณภาพของงาน